

Kuo taimi ke fakafou 'a e Silapa Ako 'a Nu'u Silá (the New Zealand Curriculum)

Te mau fakafou 'a e silapa ako fakafonua 'a Nu'u Sila ma'a e ngaahi akó, koe'uhí ke fakatoukatea 'a e ongo 'ulungāanga 'e ua (bicultural) 'o e fonuá, fakakau kotoa ki ai 'a e tokotaha kotoa pē, mahino 'a e ako 'oku mahū'inga tahá pea faingofua ange 'a hono ngāue'aki. 'E hoko 'a e fakafou'ou ni 'i he ta'u 'e nima ka hokó pea 'i he lolotonga 'o e hala fononga ko 'ení, te mau kumi ai ha ngaahi fakakaukau meí he kau taki akó mo e kau faiakó, kau akó, ngaahi mātu'á mo e ngaahi fāmilí.

Ko e hā 'a e 'uhinga 'o e fakafou 'o e silapá kiate koe mo ho'o tama?

- 'E fakamahu'inga'i 'a e 'ilo'i'anga, lea mo e ngaahi 'ulungāanga fakafonua 'a ho'o tamá
- 'E mahino 'a e me'a 'oku fiema'u ke 'ilo, mahino'i mo fakahoko 'e ho'o tamá lolotonga 'o 'enau 'i he akó
- 'E toe lelei ange 'a ho'o mahino'i 'a e fakalalakaka 'a ho'o tamá mo 'ene ngaahi fiema'ú
- 'E toe lelei ange 'a e poupu 'e ma'u 'e he faiako 'a ho'o tamá ke ne 'ilo'i mo faitokonia 'a e ngaahi mālohinga, faka'amu, mo e fiema'u 'a ho'o tamá

Ko e hā 'a e 'uhinga 'oku mau fakahoko ai 'eni?

'I he ngaahi ta'u 'e tolu kuo hilí, ne mau fakafe'i ai 'a e ngaahi mātu'á, ngaahi fāmilí mo e kau akó ke nau 'omai ha'anau ngaahi fakakaukau fekau'aki mo e silapa ako fakafonua ki he ngaahi ta'u akó 'o fou 'i ha ngaahi polokalama kumi fakakaukau 'o hangē ko e Education Conversation mo hono toe vaka'i 'o e NCEA. Kuo fakahā mai 'e he kaka'i 'oku 'i ai 'a e ngaahi me'a 'oku fiema'u ke liliu pea 'oku fiema'u ke toe mālohi ange 'a e tokanga ki he:

- Ngaahi 'ilo'i'anga, lea, 'ulungāanga fakafonua mo e tu'unga lelei 'o e mo'ui 'a e fānaú
- Ako 'oku mahū'inga tahá
- Fakamahu'inga'i 'o e fakava'e 'ulungāanga ua 'o Aotearoa

- Ngaahi a'usia fakaako 'oku fakakau ki ai 'a e tokotaha kotoa pē 'o ne fakaa'i 'a e ngaahi fiema'u 'a e fānaú mo e to'utupu
- Kau atu 'a e mātu'á ki he ako 'a 'enau fānaú pea mo toe lelei ange 'a e ngaahi fakamatala 'oku 'oatu 'e he kau faiakó fekau'aki mo e fakalalakaka 'a 'enau tamá pea mo e ngaahi sitepu hoko mai ai

Ko e hā 'a e Silapa Ako 'a Nu'u Sila?

'E tataki 'e he Silapa Ako 'a Nu'u Silá 'a e me'a 'oku ako 'e ho'o tamá 'i he 'apiakó. 'Oku tokoni ki he kau faiakó ke fo'u 'a e silapa akó 'aki 'a 'enau 'ilo 'a e ngaahi me'a 'oku totonu ke ako 'e ho'o tamá 'i honau hala fononga fakaakó. 'Oku ako'i ia 'i he ngaahi 'apiako kotoa pē 'i Nu'u Sila 'a ia 'oku nau fakahoko 'a e akó 'i he Lea Faka-Pilitāniá. 'Oku lālanga 'e he kau faiakó 'a e Silapa Ako 'a Nu'u Silá 'aki ha ngaahi puipuitu'a meí he feitu'u takitaha ke fo'u'aki ha ngaahi polokalama ako ma'a 'enau fānaú akó. 'Oku 'i ai 'a e konga 'e ua 'o e silapa ako fakafonua ki he ako lautohi, 'initamitietí mo e kolisi:

- Ko e Silapa Ako 'a Nu'u Silá (The New Zealand Curriculum) 'a ia 'oku ako'i 'i he ngaahi 'apiakó 'i he Lea Faka-Pilitāniá
- Ko e Te Marautanga o Aotearoa 'a ia 'oku ako'i 'i he Lea Faka-Maulí 'i he ngaahi kura mo e wharekura

Ko e hā 'a e me'a 'oku liliu?

Ko e Silapa Ako 'a Nu'u Sila 'e fakafou'ou 'e mahino ai 'a e ako mahū'inga tahá pea 'oku ne fakamatala'i 'a e 'ata 'o e fakalalakaka ma'a e fānaú akó. Te ne 'oatu ha poupu lelei ange ki he kau faiakó pea fakapapu'i 'oku nofo 'a e to'utupu kotoa pē meí he akó mo e ngaahi pōto'i, lavame'a mo e 'ilo 'oku nau fiema'u ke nau ma'u ai ha ola lelei.

Fakataha mo 'ení, 'e hoko ha lēkooti 'o e ako 'a e fānaú ke ne kato'i ai 'a e anga 'o 'enau fakalalakaka, honau ngaahi mālohinga pea mo e me'a te nau fiema'u ki ai ha tokoní.

Ke fakahoko 'ení, kuo pau ki he silapá ke ne:

Poupu ki he ngaahi 'apiakó ke nau fakamahu'inga'i 'a e ngaahi 'ilo'i'anga, lea mo e ngaahi 'ulungāanga fakafonua 'o e kau ako kotoa pea ke ongo'i ai 'e ho'o tamá 'okú ne kau atu ki he fa'unga fakaakó.

Fakahā mahino felāve'i mo e ako 'oku mahū'inga ki he fānaú kotoa pē koe'uhí ke fakalalakaka ki mu'a 'a e kau ako kotoa pē mo nau lavame'a.

Faingofua ke ngāue'aki 'e he ngaahi 'apiakó mo e kau faiakó, pea fakahā pau fekau'aki mo e me'a 'oku pau ke nau 'ilo, mahino'i mo fakahoko ke nau fakalalakaka ai ki mu'a mo nau lavame'a af.

Kumi ki ha fakamatala lahi ange

► [education.govt.nz/national-curriculum-refresh](https://www.education.govt.nz/national-curriculum-refresh)

